

Egy új keresztes hadjárat kellene*

A hatalom érdekében áll, hogy te és ez a társadalom szomorú legyen, hogy azt lehessen vele tenni, amit a hatalmasok akarnak. Ezt ők ilyen bátran merik, legyen az politikai, gazdasági vagy szellemi hatalom, egyként – úgy látszik – érdekelt valamiben: a **szorongás** felkeltésében. Hogy ehhez mit szólunk? Hát helyre kell állítani az igazi kapcsolatrendszert, a családtól kezdve a nemzetig. Ezt kicsit élesen és világosan fogalmazom. Minden olyan színdarab, törvény, könyv, rendelkezés, ami gyengíti a családot, kisebbiti és gyengíti a helyi közösséghez tartozás, a hovatartozás érzését, mely kigúnyolja a nemzeti értékeket, a szorongáskeltés szolgálatában áll. Még abban az esetben is, ha az ellenkezőjét állítja magáról.

Amint azt jól érzékeljük, nem csupán rajtunk múlik, nem önmagától gerjesztődött bennünk ez a szorongás, hanem erre rájátszanak, erre rádolgoznak, erre intézményeket, elveket hoznak létre, és vannak, akik ezt kiszolgálják, elég jó jövedelemmel.

Vissza kell állítani a kapcsolatokat, az emberek közti kapcsolatokat. És ezt el kell kezdeni az óvodástól kezdve a szülő és gyermek közti kapcsolattal. A szülő és a gyermekek közt sincs manapság kapcsolat. Éppen tegnap tartottam egy előadást a gyermek és a szülő hagyományos kapcsolatáról a régi társadalmakban, arról, hogy mennyire művészi formákban biztosította az anya és a gyermek közti játékban a szülő annak a szükségletnek a kielégítését, hogy a gyermeknek nem csak élelemre és nyugalomra van szüksége, hanem: szorításra, ölelésre, játékra, csiklandozásra. Vagyis a kapcsolatnak formái voltak a régi kultúrákban, amiket mi eltöröltünk, elfelejtettünk és egészen más elvek szerint neveljük a gyermekeinket. Valamikor a játék a közösség élményét adta, nem a verseny volt. Ma minden játék verseny! Ki az erősebb, ki a jobb, ki az okosabb, ki énekel szebben, ki tud nagyobbat ütni, ki fut gyorsabban, és a gyermekeket így küldjük el az iskolába, hogy miért nem te vagy az első? Valóítsd meg magad!

Tehát elkerülhetetlen az újjáépítés, szembe kell szállni ezzel a fenyegető véggel, ami minket fenyeget, hiszen nézzék meg a demográfiai mutatókat! Nézzék meg, hogy a fiatalok milyen tömegesen mennek külföldre most, orvosoktól kezdve a segédmunkáso-

kig. Pedig recesszió van, és állítólag hazaküldik őket. Mégis, a saját környezetemből, falumból tudom, hogy készülnek, ez is, meg az is, Írországba, Angliába, Kanadába, Svédországba.

Elfogyunk, számszerűleg elfogyunk. Nem lesznek utódaink, sem a fiataloknak utódai, akik utódokat nemzenének a nemzetnek. Hogyan lehetne ehhez hozzáfogni? Persze nem lehet addig várni, hogy egy olyan törvényhozás, egy olyan kormány jön a mi akaratunkból létre, amely megfelelő törvényeket hoz. Nekünk most kell cselekednünk! Mindenkinek van lehetősége, hogy a hiányzó kapcsolatokat megteremtse és erősítse. A szeretet aktusában saját gyermekünket is jobban meg kell ölelni, többet kell vele foglalkozni, mert ki tudja, talán azért idegenedünk el társadalmunktól a végsőig, erről a pszichológusok többet tudnának mondani, mert nem eléggé öleltük magunkhoz a gyermekeinket kicsi korukban. A hagyományos népi társadalmak gyönyörű méltatásával lehetne itt folytatnom, a gyermekjátékok szokásaival. Mostanában több ilyen monográfia is megjelent, egyes falunak a gyermekvilágát dolgozva fel, azokkal a verses, dallamos játékokkal, amelyeket az anya játszik a gyermekével, melyeket a gyermekek egymás között játszanak, amelyekben a gyermek a természetet ismeri meg, a katicaröptetőtől a golyaversekig. Ezek a gyermekjátékok művészi formát adnak a kapcsolatteremtésnek, egyben megtanítják a gyermekeket a szép magyar nyelvre, versre, muzsikusokra, ritmusra, tánra is. Egy szép ének, közös játék, tánc – alkotás, közösségben lehetséges csak, közösségre nevel, a közösséghez tartozás vágyát, büszke örömét közvetíti. Mert az igazi játékban, a több ezer éves népi hagyományban, nemcsak a magyar népi játékokban, nincs versengés, nincs győztes és legyőzött. A játékot a versennyel egyértelművé csak az utóbbi évszázadban tettük

A kapcsolatteremtésnek a költői megfogalmazása az anyanyelvi költészet szépségével jár együtt. Ahogy Adler mondja: *Aki kicsi korában nem tanult meg szépet és jót alkotni, az egész életében a hatalomban, az erőszakban keres kielégülést, örömet.* Igen, az az ember egész életében mások legyőzésében, a hatalmaskodásban keresi önmagát.

Természetesen, a gyermek tud szépet is alkotni, ha megadjuk hozzá az eszközöket, ha megtanítjuk őt ezekre a szóban forgó versekre. És mekkora élményt jelenthet számára az, ha megfogják a kezét, ha befogják egy körbe, ahol együtt énekelhet a többiekkel. Ezt az élményt nem adja meg ma sem a család, sem az iskola. Az óvoda még a legjobb terület lenne. Sok óvodát ismerünk, ahol a népi gyermekjáték, a verseny nélküli gyermekjáték a maga helyén van. De utána ez eltűnik, mert az iskolában még énekóra sem szükséges. Hetente egy énekóra sem kell, az énektanár sem szükséges, nem növekedik így az óraszám sem. Látnunk kell, hogy itt törvények és manipulációk és intézkedések gondoskodnak arról, hogy ne lehessen összefogás, ne lehessen társadalmi tőke újra, ne lehessen szolidaritás az emberek között a magyarság megszerzésében. S arra is óriási szükség lenne, ha nem csak egy-két, hanem igenis a nagy sorsfordulóknak az ünnepeit megülnénk. De nem úgy, ahogy ezt a történelemkönyvekből tanuljuk, hanem ahogy a valóságban volt.

A történelemoktatás mulasztásai

Mert a történelemnek csak akkor van értelme, ha tanulunk belőle. A történelmi eseményeket, a legrégebb írástudatlan kultúrákban is, azért elevenítették fel hősenekesek, hogy lelkesedést, tanúságot vonjunk le belőlük. Nem az objektivitást kell a történelemkönyvekben keresni. A történetírók gyakran nem a teljes igazságot, hanem maguk, vagy megbízóik igazolását írják meg, elhallgatva sokszor az igazság egyik részét. S hadd mondjak néhány példát csak, hogy milyen mulasztásaink vannak a történelem tanításának, a történelmi tudat helyes értelmezésének és felhasználásának területén. Gyerekkoromból két nemzeti ünnepre emlékszem. Az egyik március 15. volt, amire mi gyerekkorunkban, kisiskolás korunkban oly lelkesen mentünk. S volt augusztus 20., Szent Istvánnak az ünnepe. És ott volt még az október 6-ai megemlékezés is, más nem volt. Most újabban bejön a tragikus trianoni békeszerződésnek az évfordulója. És éppen ennek kapcsán vált olyan sürgetővé, hogy tisztázzuk mire valók ezek a megemlékezések. S meghallgattam néhány ilyen trianoni megemlékezést, és elolvastam néhány Trianonról szóló cikket és beszédet. Melyekben nem tudunk túllépni azon, hogy a népek Krisztusa az ártatlanul keresztre feszített magyarság. Hát ebből nem tanulunk semmit!

Talán a legszebb példa arra, hogy miről szól a magyar történelem, az éppen: Nándorfejérvár, július 21-22. Vajon megünnepeljük? Az olyan ünnep volt akkor, hogy egész Európában ezért szólnak a harangok máig.

A magyar nemzet egységes közösségi tudatát leg súlyosabban és először 1514-ben árulta el az uralkodó osztály.

58 évvel korábban, amikor II. Mohamed szultán Konstantinápoly elfoglalása után hatalmas hadseregével Nándorfejérvár megvívására indult mintegy 150.000 emberrel, 300 ágyúval és 200 hadihajóval, nyilvánvalóvá vált, hogy ennek a hadseregnek a megállítására az egymással is torzsalkodó magyar urak által vezetett csapatok nem elegendők. Hunyadi János, egy lánglelkű ferences barát szónok, Capistrán János segítségével, népfelkelést, kereszties háborút hirdetett. Egy korabeli levélből tudjuk, hogy a nemesség soraiból csak kevesen szállottak táborba, és így nagyrészt „*kézművesek, pórok, szegény emberek, papok, deákok, kolduló barátok és ehhez hasonló bűnbánók gyülekeztek; legtöbben karddal, paritytyával, íjjal fölfegyverkezve; lándzsája és puskája kevésnek volt; lovasok épen nem voltak köztük.*” Szilágyi Mihály és csapata vitézül védte a már rommá lőtt várat, amikor Hunyadi János fölmentő serege megérkezett. Egy részük 200 sajkába szállva a Dunán megtámadta a 200 hadihajót, más részük az ostromlókra támadt és valósággal elsöpörte a török hadsereget, melyet személyesen a szultán vezetett. Európa sorsát meghatározó győzelem volt ez, egy nemzeti összefogásé, ezért szólnak délben a harangok máig.

1514-ben tudott csak újra támadni a török, az egymással torzsalkodó magyar urak belátták, hogy nem tudnak megfelelő hadsereget szembe állítani a támadókkal, de elevenen élt még a Nándorfehérvári győzelem emléke. A pápa Bakócz Tamást bízta meg, hogy teljhatalmú követeként hirdessen új kereszties háborút, melyhez más országok is segítséget ígértek. Az új kereszties hadsereg parancsnokául Dózsa Györgyöt, vitézségében kitűnt székely hadnagyot választották. Lelkesen és gyorsan gyűlt a kuruc had, egy hónap múltán már százezerre becsülték létszámát. „*A vagyonosabb köznemesek és az urak távol tartották magukat, sőt többen, mert éppen a legsürgősebb mezei munkák idején veszítették el a munkás kezeket, jobbagyaikat erőszakos módon megakadályozták abban, hogy távozhassanak. Ennek híre a keresztiesek táborában nagy ingerültséget támasztott. A gyülekező keresztiesek elhelyezésére, élelmezésére és szervezésére egyébiránt sem történtek meg a kellő intézkedések, ami kihágásokra és zavargásokra szolgáltatott alkalmat...*” (Fraknoi 1896.402.) Majd harcokra került sor, sőt vérengzésekre is mindkét oldalról. Végül csak az eleinte a keresztiesekkel tartó szerbek átpártolásával és az erdélyi, fegyelmezett hadak segítségével sikerült Zápolyának levennie Dózsa Györgyöt és kivégezni vezértársaival. Karnyújtásnyira

volt egy újabb, nándorfehérvári győzelem, de a jövedelmüket és vagyonukat féltő urak ennek útját állták.

Ugyanabban a cipőben

A magyar nemzetet végezték akkor ki. Egy második nándorfehérvári diadalt akadályoztak meg akkor a magyar urak, akiknek megszakadt kapcsolatuk a néppel. Az a kapcsolat, amely most is hiányzik. Ma az értelmiségiek és a magyar parasztok, a falu és a város közt. Ugyanabban a cipőben járunk. Mindenki a saját érdekén, saját önmegvalósításán munkálkodik, cseppet sem törődve azzal, hogy bezárnak egy faluban egy kisiskolát, hogy az egyéni termelő, a volt paraszt nem kap az EU-s támogatásból, csak a nagyüzem, a nagybirtok. Ma a paraszton röhög a kabaremműsor, újevkor vagy akármikor, amikor kabaremműsor van. Sehol a világon ez nincsen!

Ugyanott állunk ma is, mint akkor, csak más körülmények között. Ha nem tudunk megint egy keresztés hadjáratot indítani azokkal, akik magyarnak tartják magukat, akkor ugyanúgy járunk, mint 1514-ben.

Megtorlasként Werbőczy törvénybe foglalta a magyar nép kizárását a nemzetből, még meglévő jogaitól is megfosztva. Például: a szabad költözés jogától. Arról is intézkedett, hogy a jobbágyrendű, ha papi pályát választ, ne lehessen főpap. Európa egyik legszabadabb jobbágyságából lett – 1848-ban felszabadult utódjaiban is –, a földrész legmegvetettebb parasztsága. A műveltségbeli különbségből végzetes társadalmi és érzelmi kirekesztettség lett. Ennek szellemében született meg Mária Terézia 1767-es úrbéri rendezése, mely ellehetetlenítette ennek a szakadásnak a kiegyenlítését. Ebben a királyné törvényesítette a jobbágyok közösen, nem földművelésre használt területeinek, az erdőknek és az árterületeknek földesúri kisajátítását. Ugyanis a főlsszabadító háborúk után nagy jövedelemmel kecsegtetett az európai piacra vihető gabona, melynek kivitele csak vízi úton, a folyók rendezésével volt elképzelhető. Ugyanakkor a földesurak nem elégedtek meg a jobbágyoktól beszedett gabona-tizeddel, önálló, majorsági gazdálkodás kiépítésére törekedtek olyan szántóföldön, ami nincs felosztva jobbágytelkekre. Nem nyúlhattak ugyanis a jobbágy telkéhez, azt a törvény védte. A törvény azonban nem védte a közös területeket, ahol az erdőből irtott és az árvizektől mentett árterületek felszántásával mód nyílott szántóföldek nyerésére. Így váltak a földesurak a vízrendezések híveivé, melyek ellen a vizek mellett élő jobbágyok elkeseredetten tiltakoztak, éppen úgy, mint az erdők kisajátítása ellen. Ez utóbbiak során számos helyen a jobbágyok ellenállását csak katonai karhatalommal, a vezetők ki-

végzésével tudták csak megtörni. Az erdők és árterületek képezték a magyar nép állattartásának az alapját. Télen az árterületeken takarmány készítése nélkül telettethettek át, míg nyáron, árvíz idején az erdőkben legeltettek. Ehhez sajátos legelő-erdőket alakítottak ki, mint ahogy az ártér rendszeres elárasztása és a felesleges víz visszavezetése is a jobbágyok nagy és rendszeres munkáját feltételezte. Ezért volt Magyarország híres halászatáról, ahol egy francia szerzetes 1308-ban kelt levele szerint a legtöbb és legjobb halakat lehet fogni a Világon. Az árterek így, az ember közreműködésével, a földrész életgazdagságban, biodiverzitásban legértékesebb területe volt, melynek sokoldalú használata; állattartás, halászat, gyümölcsstermelés, kertészkedés, méhészkedés, gyékény, vadmadár és tojásainak-gyűjtése stb. rendkívül sokoldalú egészséges táplálkozást is biztosított, ami magyarázatot ad talán arra is, hogy a középkori nagy járványok Magyarországot nem pusztították annyira, mint Nyugaton. Ezekből azonban kevés pénzzé tehető termény jutott a földesuraknak. Éppen ezeknek a vízmelletti területeknek lakosai az ország legműveltebb, legiskolázottabb és egyben legszebb népművészeti népcsoportjait alkották. Sárköz, Drávaszög, Ormánság és a völgyekben duzzasztott halastavakban gazdag Tolna megyei Völgység. A 16.-17. században itt éltek alkottak a nagy reformátorok, a magyar zsoldárköltészet jelesei, Sztárai, Szkarosi, Szegedi Kis István, Decsi Csombor, Veresmarti, Skaricza, mind már a török hódoltság alatt, hogy csak az ismertebbeket soroljam fel. Mivel az 1767-es úrbéri elkülönítés (a kizárólag földesúri használatra kijelölt területek elkülönítése a jobbágyokétól) során a közösen használt területekből a jobbágyok a megművelt telkek arányában kaptak csak részt, így éppen azok a népcsoportok szegényedtek el, melyek éppen nem a földművelésből, hanem e közös területekből éltek. A felsorolt népcsoportok mind gyilkos születéskorlátozással válaszoltak az elkülönítésre, amint azt Kiss Géza már 1937-ben megírta. Az elkülönítéssel és vízrendezésekkel született meg a magyar allodiális nagybirtok, és ezzel Európa legtorzabb birtokszerkezete, melyet csak 1945 számolt fel. 1750 táján még csak mintegy 5%-a volt a szántóknak földesúri, majorsági művelésben, 1790 táján megyéenként változó mértékben, Zalában például 21, Hevesben 41, Pest megyében 46 %-a. Kizárólag földesúri használatba kerültek az erdők csaknem 90 %-a, a rétek, legelők, főként az ártérben, 40-50 %-ban. (ifj. Barta 1996) Az 1767-es rendezés legnagyobb csapást a faluközösségre mérte. Végleg megmerevedtek a földhasználati viszonyok, nem osztottak újra szántókat. A jobbágytelkekkel nem rendelkezők, akik a közös használatú területekből éltek, végleg nincstelen föl-

dönfutók lettek, melyek fokozatosan kikerültek a közösség megtartó gondoskodásából is. Ezen az 1848-as jobbágyfelszabadítás sem változtatott, csak a telkes jobbágyok jutottak földtulajdonhoz, a zsellérek nem, hiába küzdöttek ezért Táncsics Mihály és Petőfi Sándor. Megszületett a három millió koldus, a másfél millió kivándorló és a kiszámíthatatlan embervesztés, a nemzetiségi arányok drasztikus megváltozását (a magyarok rovására) jelentő egykező Magyarország.

Európa legbetegebb országa

Magyarország a nagy ellentétek országa: hatalmas hercegi nagybirtokok és sok szegény paraszt földje. Nincs középréteg, sem vagyonban, sem műveltségben, mely egy nemzet gerincét alkotná - írta hazánkról egy bajor, mezőgazdasági szakember 1867-ben megjelent könyvében, aki egyben látta a nagybirtokosok érdekében végrehajtott vízrendezések káros következményeit, az Alföld máig tartó és egyre veszedelmesebb kiszáradását is. (Ditz 1993.) Éppen ez a művelt, folyómenti, gazdag kultúrájú népréteg lehetett volna ez a hiányzó, középréteg! A társadalmi szolidaritás felborulása egyben utat nyitott a természeti környezet pusztulását okozó nagyüzemi gazdálkodásnak. A hatalmasok önzésének mérge leszivárgott a károsultak körébe is, példát mutatva. Az egykező társadalomban az emberi kapcsolatok is tönkre mennek, elnémul a dal, a tréfa, a vidám együttlét, a közösségi élet, a népművészet a gazdagság fitogtatásának eszköze lesz. Egész társadalmunkat jellemzi már a kapcsolatok, a közösségek hiánya, ezért vagyunk az összehasonlító statisztikai adatokkal bizonyítva Európa legbetegebb országa. A magyar lakosságnak több, mint a fele szorong, a depressziós létérzés határán van, mert hiányzik a „társadalmi tőke”. A szorongó ember a jól irányítható, mindennel „megetethető”, a gátlástalan fogyasztó, aki sem a reklámnak, sem a propagandának, sem a betegségeknek ellenállni nem tud. Gyáva és engedelmes alattvaló. (Kopp 1995) Nincsenek ugyan régebbi statisztikai felmérések, de ilyen lehetett a magyar 1918-19-ben is.

A templomi zászlók vörössé váltak

A 20. század elején nyilvánvalóvá váltak Magyarországon is a nagy társadalmi feszültségek. A szociális igazságért, földbirtokreformért, a nagybirtokosok érdekét kiszolgáló kormányzat ellen tüntető szegénységet a belügyminiszter szétkergeti, vezetőit bebörtönzi, egyesületeiket megszünteti. A magyar egyház sem áll melléjük Prohászka és néhány híve ki-

vételével, pedig Nyugat Európában mindenhol a keresztény-szociális pártok vállalják a szociális problémák megoldását sürgetők képviselőit, a „Rerum novarum...” kezdetű pápai enciklika szellemében, például Németországban és Belgiumban. Nem szabad megütköznünk azon, hogy akkor, amikor a magyar Katolikus Népszövetség elhatárolja magát e mozgalmaktól, melyek a 20. század elején még templomi zászlókkal is tüntettek, és egy magyar főpap a nagybirtokot Isten akaratával megegyezőnek jelentett ki, a nemzet vezetőiből kiábrándulva a radikális szeretet-közösséget hirdető szektákba menekül a szegénység egy része vagy, ha rövidebb hosszabb ideig a szociálizmust hirdető pártokat támogatja, akár a nemzeti, akár a nemzetközi színezetben. Egy magyar történelem, akit XI. Piusz Kelet-Európa legjobb egyháztörténelemként tüntetett ki, 1937-ben megjelent könyvéért börtönbüntetésre ítélték. Az indokolás szerint, mert a nemzetet fenntartó nagybirtokos és tőkés osztályról megalázóan nyilatkozott. Málnási Ödönt ugyanezért az igazságot kereső könyvéért, mint antibolsevistát 1945-ben is elítélték 8 év kényszermunkára. (Málnási 1959.) Könnyen minősítjük szélsőségesnek azokat, akik az igazságot keresve szembe mernek szállni a mindenkori hatalommal.

A tankönyvekből kitorölték

A jobbágyság, a feudalizmus felszámolásával sem változott lényegesen az erdélyi magyarság sorsa. 1871-ben a gazdag főurak szemet vetettek a korábban századokon át a falvak közösen használt havasi legelőire is. Az 1871 évi LV. tc elve ugyanaz volt, mint az idézett 1767-esnek: „*E szerint kapja ki birtokának arányához képest a közös erdőből és legelőből mindenki a maga részét, mint saját tulajdon birtokát. Ekkor hallották a Székelyföldön ezt a szót: arányosítás legelőszőr... A birtoktalanokat és kisbirtokosokat, aminőkből áll a székely nemzet zöme, megfosztja bár csekély, de biztos jövedelmi forrásától. A kisbirtokos az őreá eső havas- vagy legelőrészt rendszeren ki sem tudja használni, de gyakran megesik, hogy arányrészéhez hozzá sem képes félni. A székely köznéppel arra a meggyőződésre kezd ébredni, hogy az egész tagosítást és arányosítást az ő vesztére találták ki, hogy az ő kárán még egyszer talpra állítsák az eladósodott urakat és nagyobb birtokosokat; ezek csakugyan oroszánrészét is kapják a haszonnak, amellyel e két törvény jár*” (Simón 1903, 67.) Az arányosítás igazságtalanságait tetézte a kötelező tagosítás is. Ennek a költségeit is ráterhelték a birtokosokra, méghozzá nem a birtok arányában, hanem ugyanannyit fizetett az, aki 10, vagy aki 300 holdat kapott. „A Székelyföldnek túlnyomóan hegyes vidékein a

szántók és rétek nagyon kis határokon belül is jóság tekintetében annyira elütők, hogy ott a tagosítást egyesek érdekeinek megsértése nélkül szigorúan keresztül vinni csaknem lehetetlen. Ha van pl. a szegény embernek faluja közelében egy fél hold jó termőföldje, hiába adnak neki ennek fejébe, a községtől távolabb, a hegy kavicsos oldalán akár 101 holdat; ez reá nézve szinte értéktelen, nem tudván szegény az ő gyöngge háznépével és kevés igavonó marhájával ezt a nagy, de nehezen megdolgozható, kevésbé termékeny tagot megművelni... A tagosításnak a Székelyföldön is inkább a csekély számú nagyobb birtokosok látják hasznát, míg a sokkal számosabb szegények annak csak kárát vallják... Senki, de senki a népet nem pártolja! Egy-egy erős elnyomja a gyönggék ezreit: A tagosító mérnököt lekenyerezik a gazdagok: ezek ahol akarják, ott kapják ki tagjokat. Minden kétség kizárva: a tagosítás és arányosítás az utolsó halálos döfés lesz a székelysége nézve. Igen gyakori dolog, hogy bennfentes bellérek a tudatlan, elszegényedett, megszorult néptől egy-egy arányholdat 2-3 koronáért elcsálnak s azután a nagy mennyiségben összeharácsolt aránytagot ezrekért – huszszorta többért, amint vették – eladják a zsidónak, a szásznak, vagy más idegennek.” (Simón 1903: 78-79.) Nagyrészt így jutottak hatalmas, havasi erdőbirtokokhoz a gúnyosan „fabárokknak” nevezett úgazdagok, és kezdték az erdők gátlástalan, ipari kitermelését és a fa exportálását. Kísértetiesen hasonlít ehhez az, ami a kárpótlási jegyekkel történt nálunk. A nagyüzem környezetpusztítása itt is nyilvánvaló. Az arányosítási és tagosítási törvény újabb nagytömegű kivándorlásra készítette a keleti székek lakosságát, míg Székelyföld nyugati részén a lakosság születéskorlátozóással felelt megnyomorítására. Ha a székelyek kivándorolnak, Erdély el fog veszni, kiált föl József főherceghez, a székelység nagy barátjához intézett röpiratában az idézett Simón Péter, sepsiszentgyörgyi tanár. A mindenféle fa kézművességhez értő székelységet Románia örömmel fogadja be. Helyet biztosít neki, ad iparűzési engedélyt, ha legalább egy román inast vagy segédet alkalmaz, tanít. 1900-ra, a román hivatalos statisztika szerint is, több, mint 200.000 székely él csak Bukarestben. Ez a magyar politikai életet teljesen a nagybirtokosok érdekében irányító országgyűlés és kormányzat szégyenteljes tette. Erről nem írhatnak írók és történészek.

Nem csodálkozhatunk Trianonon

Mikszáth Kálmán, *A pénzügyminiszter reggelije* c. karcolata belekerült az iskolai tankönyvekbe is. Az eredeti, 1883-as kiadásban így hangzik: „*Künn két erdélyi képviselő sétál szomorúan. Éppen a székelyek*

tömeges kivándorlását beszélék. Borzasztó állapotok, a szegény székelyek éheznek.” A tankönyvekből kitörölték ezt a mondatot: „*Éppen a székelyek tömeges kivándorlását beszélék.*” Két kiadást is megnéztem, egy 1981-est és egy 1995-öst. Mikor vették ki? Véletlenül? Lássuk, mit írnak a történelmi kézikönyvek? Asztalos Miklós *A történelmi Erdély* című művében (1936) ezt olvassuk a Székelyföld birtokviszonyairól: „*A szabadságharc után az volt a helyzet, hogy a jobbágyok egykori jobbágybirtokaikat minden úrbéri szolgálat és tizedfizetés nélkül sajátjuk gyanánt birtokolták... Mivel a Székelyföldön alig volt jobbágybirtok, ennek a hatalmas földterületnek mintegy 80%-a oláhok kezére jutott. Ezzel egyszerre oláh kézre jutott az ősi magyar birtokok legnagyobb része. Megindul egy erős oláh kiscgazdatársadalom kialakulása s ezzel párhuzamosan a magyar közép-és nagybirtok széttöredezése. Az állandóan továbbporladó magyar birtokokat a század második felében s a következő század elején kevés kivétellel oláh bankok vásárolták fel s így az oláh numerikus többség kialakulása után veszedelmes gyorsasággal került oláh tulajdonba a termőföld nagyobb része is. 1911-ben Erdély lakosságából 33.6%-a volt magyar és székely, viszont a birtokos elemnek már csak 25.5%-át tette ki a magyarság.*” (Asztalos 1936: 340-342.) A szövegből hiányzik valami, miért kerül oláh kézre a Székelyföld 80%-a? Valamit itt kitöröltettek és nem igazították utána értelmesre a mondatot. Idézhetek volna még a századeleji erdélyi napilapok riportjából is. Például, hogy egy karcfalvi székely házát, banki adósága fejében elárverezze a magyar bank. Az új tulajdonos int a magyar csendőröknek, akik szuronyt szegezve kipiszkálják a székely családot a házból. A gazda kis motyóját megmaradt tehénkéje hátára teszi, gyermekei megcsókolják a faragott kapu keresztjét, mielőtt megindulnának Moldovába... Az arányosítási törvény meghozatala évében alakítja meg az erdélyi és romániai értelmiség az Albina-Bankot, mely minden románnak, aki magyar ingatlant vesz, kamatmentes kölcsönt ad. A századfordulóra már több mint hatvan fiókja működött Erdélyben. Kik vesztették el Erdélyt? Megnéztem az 1986-ban Budapesten megjelent *Erdély története* című háromkötetes munkát. Még a marxista, osztályharcos szemléletű történetírás a kötelező, lássuk, mint ütnek egyet a kizsákmányoló magyar földbirtokosokon a kivándorlás kapcsán. „*Külön erdélyi politikai élet a magyarok számára a valóságban nem a Királyhágón túli országrészt, hanem egyik-másik város, vidék jórészt örökölt, családi vonatkozásokkal telített helyi hatalmi harcait jelentette, Kivételt – a nemzetiségi kérdésen túl – csak a korszak egyik legnagyobb gondja, a székely kérdés képezett; a kedvezőtlen székelyföldi gazdasági körülmények és*

az elvándorlás azonban nemcsak erdélyiek, hanem az egész egykorú ország lelkiismereti problémája marad, melynek megoldására az adott struktúrában nem álltak rendelkezésre elégséges eszközök.” (Szász 1986:1640.) Kezembe került egy 19. századi tankönyv, „Első oktatás a Magyarok Történetében. Kérdések és feleletekben. Írta Kuttner Sándor. Tizennegyedik javított kiadás. Budapest 1883.” Mit ír 1514-ről, a második nándorfejevári diadal lehetőségéről? „A törökök elleni kereszties hadjárat indítása végett parasztok-s kalandorokból álló csapatok gyülekeztek Pestre, Kalocsára s más városokba és Dózsa György vezérlete alatt egyesültek. De a keresztiesek királyuknak kiáltották ki Dózsát és az urakat (földbirtokosokat) támadták meg, raboltak, gyilkoltak már Temesvárt veték ostrom alá, midön Zápolya János erdélyi vajda megverte őket. Dózsa több társával együtt kivégeztetett. Ulászló 26 évi zavaros uralkodása csak egyetlen szép szellemi ténytet mutathat fel, t. a »Hármas törvénykönyvet«, melyet Werböczy szerkesztett, s mely a legújabb időkig magvát tette a magyar törvényeknek.” Nem csodálkozhatunk Trianonon...

Meghozta a Világ a trianoni döntést, meghúzták a határokat. Biztosan sokszázezer ember kiáltott fel elkeseredve. De három helyen ebben az országban mertek együtt nemet mondani. Balassagyarmaton, Sopronban és Kerca-Szomoron, és fegyvert fogtak. Ma mindhárom hely magyar, az egész Világ döntésével szemben...

A jó Isten azért ad történelmet, hogy tanuljunk belőle.

Most itt állunk, tanulni fogunk-e belőle, vissza tudjuk-e állítani azt, amit annak idején úgy mondták úr és paraszt egysége, város és falu egysége. Társadalmi tőke mentén áldozatot hozni nem a mi érdekünk-e? Hiszen most már nem úgy dolgozik az AVH, hogy le tartóztatja az illegális összejöveletek részvevőit, hanem azt hirdeti: valósítsd meg magad! Ne törődj semmivel, keresd a boldogulásod! Svédországban egy orvos ötször annyit keres mint nálunk!

Merjünk szétnézni! Merjünk lépni! Különben elveszünk....

* (Keszthely, Balaton Akadémia, 2009. június 12. A szerző előadásának szerkesztett változata.)

